

НАКНАДА ШТЕТЕ ПО ОСНОВУ ПРАВИЧНОСТИ

Неурачунљиво лице, које поступа без посебног надзора, ако поседује имовину која може бити предмет принудног извршења одговара за штету по основу правичности.

Из образложења:

"Према утврђеном чињеничном стању, тужени је 27.06.2011. године око 22,10 часова у Београду у летњој башти пицерије "Хаос" у коме је тужиља као конобарица из пиштоља испалио хитац који је њу погодио у слабинском делу тела са леве стране наневши јој тешку телесну повреду у виду прострелне ране опасну по живот. Због доношења тешке телесне повреде тужиља је претрпела штету у обиму који је ближе описан у налазу и мишљењу вештака. Тужени је неурачунљив па му је у кривичном поступку решењем К 761/11 изречена мера безбедности обавезног психијатријског лечења и трајног чувања у здравственој установи. У време предузимања штетне радње тужени, иако душевни болесник није био под старатељством, нити је било ко вршио надзор над њим. Он је власник стана у површини од 52,67м² са терасом у улици Битољској бр. 1а у Београду. Осим претрпљених физичких болова и страха, болова због умањења животне активности и наружености тужиља је инвалид јер су јој одузети мишићи ногу, услед чега је неспособна за самостални живот и зависи од помоћи других лица. Остали тужиоци, њена деца и родитељи, трпе интензивне болове због инвалидности мајке и кћерке (манифестације инвалидитета и стресне ситуације чланова породице детаљно су описане у нижестепеним пресудама).

Код тако утврђеног чињеничног стања, правилно је примењено материјално право када је тужени обавезан да накнади нематеријалну штету. Накнада нематеријалне штете је одмерена у складу са свим околностима случаја, адекватна је тежини повреда и представља правичну сатисфакцију за претрпљене физичке и душевне болове (члана 200. ЗОО).

Правилно су судови утврдили да су се стекли услови за накнаду нематеријалне штете по основу правичности из члана 169. став 1. ЗОО.

Наиме, правично је да учинилац штете одговора за њено проузроковање јер се накнада не може добити од лица која би евентуално била дужна да над њим воде надзор. Наиме, материјално стање штетника је такво да он има имовину која није изузета од извршења по правилима из Закона о извршењу и обезбеђењу (стан може бити предмет извршења ради реализације било ког потраживања у складу са начелом сразмере). Са друге стране из утврђеног чињеничног стања произилази да је тужени због карактера болести трајно збринут у здравствену установу. Тужени није доказао да тужиља има имовину веће вредности (непокретности, вредне покретне ствари и новчана средства) и да новчана накнада због доброг имовног стања не представља сатисфакцију, нити доказује да је само утврђење права на накнаду штете довољна сатисфакција.

Имајући у виду степен и манифестације инвалидности правилно је деци и родитељима првотужиље (осталим тужиоцима) одмерена правична накнада на основу члана 201. у вези члана 200. ЗОО.

Неосновани су ревизијски наводи да је у конкретном случају требало применити правило из члана 164. ЗОО (одговорност других) зато што је несумњиво

утврђено да нико (држава, орган старатељства или трећи) није имао законску обавезу да врши надзор над туженим, нити се за његову душевну болест знало.

Такође су неосновани ревизијски наводи да тужиља није "нарочито тежак инвалид" и да се нису стекли услови за накнаду нематеријалне штете по том основу, зато што из отпусне листе произилази да код тужиље постоји "одузетост", да је трајно "везана" за инвалидска колица и да јој је нужна помоћ другог лица. Вештак констатује да је тужиља претрпела тешку телесну повреду опасну по живот и да код ње постоји трајна унакаженост. Из изложеног произилази да код тужиље постоји изражена и тешка инвалидност, без обзира на чињеницу непостојања такве изричите квалификације, с обзиром да се такав закључак може извести из описа (манифестација) инвалидности".

(Сентенца из пресуде Врховног касационог суда Рев 1137/2017 од 13.9.2018. године, утврђена на седници Грађанског одељења од 12.2.2019. године)